

Hørings svar vedr. lovforslag om Lov om ændring af lov om social pension og forskellige andre love (Ophør af udbetaling af forsørgelses ydelser til anbringelses- og behandlingsdømte)

Psykiastrifonden vil gerne takke for muligheden for at afgive hørings svar til lovforslag til lov om ændringer af lov om social pension og forskellige andre love.

Psykiastrifonden er en sygdomsbekæmpende organisation, der arbejder for bedre vilkår for mennesker med psykisk sygdom og deres pårørende.

I lyset af at antallet af retspsykiatriske patienter er tredoblet over de seneste 20 år bliver dømt til hhv. anbringelse og behandling er det fremsatte lovforslag af stor betydning¹. Psykiastrifonden vil i den anledning gerne bemærke, at ifølge gældende lovgivning i straffelovens paragraf 16, kan "personer, der på gerningstiden var utilregnelige på grund af sindssygdom eller tilstande, der må ligestilles hermed, straffes ikke."

Det fremsatte lovforslag om ophør af udbetalingen af forsørgelses ydelser til anbringelses- og behandlingsdømte markerer i Psykiastrifondens perspektiv derfor et grundlæggende brud i forståelsen af, hvorvidt mennesker med psykisk sygdom kan straffes for deres gerninger.

I det følgende præsenteres en række generelle bemærkninger til det fremsatte lovforslag.

Generelle bemærkninger

I de almindelige bemærkninger til lovforslaget præsenteres, at ønsket med forslaget er at "harmonisere og skabe et mere ensartet ydelsessystem for de personer, som modtager forsørgelses ydelser under afsoning."²

---

¹ Rigsrevisionen, 2021: [Beretning om retspsykiatriske patienters forløb](#)

² Forslag til Lov om ændring af lov om social pension og forskellige andre love (Ophør af udbetaling af forsørgelses ydelser til anbringelses- og behandlingsdømte), s. 8

Foranstaltningsdømte og fængselsdømte er ifølge straffeloven ikke det samme. Derfor er det heller ikke i meningsfuldt at "harmonisere" eller "ensrette" reglerne for hhv. indsatte og patienter.

En fængselsdom forudsætter, at personen kan drages til ansvar for sin handling, og derfor straffes, så er foranstaltningsdommen netop udtryk for det modsatte: At personen var utilregnelig og derfor ikke straffes, men får behandling.

Derudover præsenterer de almindelige bemærkninger, at "patienter dømt til anbringelse eller behandling ikke længere har mulighed for at modtage forsørgelsesydelse i form af social pension og kontanthjælp, mens de er anbragt i retspsykiatrien".³

Det er værd at bemærke, at lovforslaget selv anvender begrebet "patienter" om de mennesker, der er dømt til anbringelse eller behandling.

Det er altså tydeligt, at lovforslaget sprogligt anerkender, at disse mennesker er patienter fremfor indsatte.

Fratagelsen af retten til social pension eller kontanthjælp for personer med anbringelses- eller behandlingsdomme er en økonomisk straf af en gruppe, der ifølge loven ikke må straffes.

Psykiatrifonden anser derfor ikke lovforslaget som en teknisk justering af ydelsesreglerne men som et brud på et grundlæggende juridisk princip.

Forskning på området peger desforuden på, at mange af de mennesker, der idømmes en psykiatrisk foranstaltningsdom, først får relevant hjælp efter den kriminelle handling. Trods alvorlige symptomer har de ofte stået uden behandling og støtte forud for deres dom.⁴⁵⁶

Sundhedsvæsenet har således ikke levet op til deres ansvar om at tilbyde behandling i tilfælde af sygdom.

Det fremsatte lovforslag vil tildele en yderligere økonomisk straf til de mennesker, som kommuner og regioner har forsømt i den forebyggende indsats.

---

³ Forslag til Lov om ændring af lov om social pension og forskellige andre love (Ophør af udbetaling af forsørgelsesydelse til anbringelses- og behandlingsdømte), s. 8

⁴ Cramer Jensen, D., & Nybro Hansen, N. (2024). Et borgerperspektiv på kriminalpræventive indsatser målrettet personer med psykisk sygdom. VIVE.

⁵ Moltke, A. (2022). Psykiatriske særforanstaltninger og borgerperspektiver.

⁶ Poulsen, H.D., et al. (2000). Psykisk syge og kriminalitet.

Psykiatrifonden bemærker derudover, at lovforslaget som fremsat har mangler i forhold til at tydeliggøre om patienter i retspsykiatrien skal genansøge om kontanthjælp eller sociale pensioner, hvis det f.eks. vurderes løbende, at patienten kan overgå til ambulante behandling.

Lovforslaget omtaler fratagelsen af kontanthjælp eller sociale ydelser som både "at stoppe udbetalingen" og " (...) at anbringelses- og behandlingsdømte ikke længere vil have ret til social pension og kontanthjælp under deres indlæggelse i retspsykiatrien."⁷

Det er således uklart om ydelsen blot sættes på pause og dermed relativt nemt kan genoptages efter endt behandling eller patienten skal genansøge.

I tilfælde af, at lovforslaget indebærer, at patienter skal genansøge om kontakthjælp eller social pension efter endt behandling finder Psykiatrifonden dette problematisk.

Det ville – modsat lovforslagets intention – føre til en øget bureaukratisering samt bidrage til endnu en administrativ byrde for de patienter, der netop er på vej i bedring.

I tillæg hertil finder Psykiatrifonden argumentet om, at lovforslaget ikke omfatter patienter dømt til ambulante behandling inkonsistent. Hvis tanken er, at mennesker dømt til behandling eller anbringelse får frataget retten til social pension eller kontanthjælp fordi de har længerevarende forløb⁸, svarer det til, at patienter på sygehuse ikke længere kan modtage kontanthjælp eller sociale ydelser så længe de er indlagte.

Ligeledes vil Psykiatrifonden fremhæve, at forskningen på området relativt entydigt peger på, at økonomisk usikkerhed skaber utryghed og modstand mod behandling i retspsykiatrien. Patienterne oplever økonomisk afmagt og kontrol som en form for usynlig straf. Det påvirker motivation og behandling negativt.^{9 10}

Lovforslaget vil således potentielt føre til at besværliggøre behandlingen af mennesker med psykisk sygdom.

Vi ser frem til at følge det videre arbejde og stiller os gerne til rådighed med viden og erfaring i forbindelse med implementering af planen.

Med venlig hilsen

Psykiatrifonden

---

⁷ Forslag til Lov om ændring af lov om social pension og forskellige andre love (Ophør af udbetaling af forsørgelsesydelse til anbringelses- og behandlingsdømte), s. 9

⁸ Forslag til Lov om ændring af lov om social pension og forskellige andre love (Ophør af udbetaling af forsørgelsesydelse til anbringelses- og behandlingsdømte), s. 9

⁹ Gildberg, F.A., Elverdam, B., & Husted, G.R. (2015). *Retspsykiatriske patienters oplevelse af tvang*

¹⁰ Andersen, M.F. et al. (2021). *Evaluering af retspsykiatrisk behandling – patientperspektiv*

